

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ Κ.Ο. ΣΥ.ΡΙΖ.Α. – Ε.Κ.Μ.

«Κατάργηση των διατάξεων περί της απορρύθμισης του δικαίου της καταγγελίας της σχέσης εργασίας»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Επί της αρχής

A. Γενικές παρατηρήσεις

Η νομοθετική διευκόλυνση των ατομικών και ομαδικών απολύσεων σε περιβάλλον βαθείας οικονομικής ύφεσης και κρίσης και στα πλαίσια επιπλέον της γενικότερης απορρύθμισης της εργατικής νομοθεσίας, αποτελεί μια πράξη ακραίας ταξικής εκδικητικότητας σε βάρος του κόσμου της μισθωτής εργασίας στην χώρα μας. Οι εργαζόμενοι, μεταξύ άλλων, στερήθηκαν τα τελευταία τρία χρόνια και του έσχατου μέτρου προστασίας της θέσης εργασίας τους -δηλαδή της βασικής και συχνά μοναδικής εισοδηματικής πηγής βιοπορισμού τους- το οποίο κανονικά θα έπρεπε να θωρακίζεται και όχι να καταργείται σε συνθήκες ραγδαίας αύξησης της ανεργίας.

Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης οι επί σειρά ετών εργατικοί αγώνες και οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις είχαν σαν αποτέλεσμα η οικεία νομοθεσία και νομολογία να έχουν εξυφάνει ένα -επαρκές ή ελλιπές- δίκτυ προστασίας των εργαζομένων στην κατεύθυνση του περιορισμού του αντίστοιχου εργοδοτικού δικαιώματος της καταγγελίας της σχέσης εργασίας. Στην ελληνική περίπτωση η απόλυση είναι για δεκαετίες πλήρως απελευθερωμένη, ενώ έπειτα από συγκεκριμένες πρόσφατες αντεργατικές παρεμβάσεις στα πλαίσια των μνημονίων, ήδη από το καλοκαίρι του 2010, έχει πλέον καταστεί στην κυριολεξία ασύδοτη.

Ειδικότερα, πριν την υιοθέτηση των μνημονίων και σε αντίθεση με ό,τι ίσχυε και ισχύει ακόμη και σήμερα σε πολλές άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η απόλυση στην ελληνική περίπτωση:

α) δύναται να πραγματοποιείται χωρίς προειδοποίηση και επαρκή αιτιολόγηση και επιπλέον χωρίς να είναι απαραίτητος ο έγγραφος τύπος της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας,

β) συνεπάγεται σε κάθε περίπτωση χαμηλού ύψους αποζημίωση, ιδίως για τους έχοντες μικρή προϋπηρεσία ή τους εργατοτεχνίτες, με αποτέλεσμα η δυνατότητα προμήνυσης της καταγγελίας (προειδοποίησης απόλυσης) να αποτελεί διαχρονικά μια εξαιρετικά σπάνια επιλογή του εργοδότη,

γ) πραγματοποιείται με τρόπο που αποκλείει οποιαδήποτε μέσα για την προληπτική και εξωδικαστική αντιμετώπισή της,

δ) θεραπεύεται αποκλειστικά έπειτα από δαπανηρό και μακρύ δικαστικό αγώνα αμφιβόλου κατάληξης και αποτελεσματικότητας ελλείπει, ιδίως, σαφούς νομικής οριοθέτησης αναφορικά με την καταχρηστική άσκηση του εν λόγω δικαιώματος από την πλευρά του εργοδότη.

Οι νέες διατάξεις στα πλαίσια αφενός, του πρώτου μνημονίου και του αντικοινωνικού και αντιασφαλιστικού νόμου 3863/2010 και αφετέρου στο ίδιο το κείμενο του τρίτου μνημονίου (Νόμος 4093/2012) ενισχύουν περαιτέρω την δυνατότητα της εργοδοτικής πλευράς να διακόπτει αιφνιδίως και ανατιολόγητα την σχέση εργασίας.

Πρώτον, αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την τεχνητή μείωση του χρόνου προειδοποίησης της απόλυσης, κατά μέγιστο όριο αρχικά στους έξι και εν συνεχεία στους τέσσερις μήνες με αποτέλεσμα να μειώνεται έως και 50% το ποσό της νόμιμης οφειλόμενης αποζημίωσης, καθώς επίσης μέσα από την θέσπιση του ανώτατου ορίου των 12 μηνών για τον υπολογισμό της αποζημίωσης για τους έχοντες προϋπηρεσία μέχρι 16 έτη.

Επιπλέον, για όσους απολυθούν μετά την δημοσίευση του τρίτου μνημονίου (12 Νοεμβρίου 2012) και συγκεντρώνουν προϋπηρεσία τουλάχιστον 17 ετών το ύψος της αποζημίωσης περιορίζεται περαιτέρω με δύο τρόπους: αφενός, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού η προϋπηρεσία του εργαζόμενου κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου και όχι κατά την ημερομηνία απόλυσης και αφετέρου, τίθεται πλαφόν στον υπολογισμό των τακτικών αποδοχών του τελευταίου μήνα στο ύψος των 2.000 ευρώ.

Δεύτερον, θεσπίζεται σύστημα τμηματικής καταβολής του ποσού της αποζημίωσης με βάση τις διμηνιαίες δόσεις και με συνέπεια την αδυναμία του εργαζόμενου να αντεπεξέλθει σε πάγιες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του, λαμβανομένου υπόψη και του προβλεπόμενου πολύ χαμηλού ποσού του επιδόματος ανεργίας.

Τρίτον, αυξάνει το όριο των ομαδικών απολύσεων σε μηνιαία βάση στα 6 άτομα για επιχειρήσεις που απασχολούν 20-150 εργαζόμενους και σε 5% και μέχρι 30 άτομα για επιχειρήσεις άνω των 150 εργαζομένων, παρέχοντας έτσι στον εργοδότη την δυνατότητα να μειώσει δραματικά το προσωπικό του σε ελάχιστο χρονικό διάστημα.

Ωστόσο, οι συγκεκριμένες μνημονιακές μεταρρυθμίσεις δεν είχαν σαν στόχο αποκλειστικά την μείωση του κόστους απόλυσης. Οι εύκολες, γρήγορες και φτηνές απολύσεις, την στιγμή που τα πραγματικά ποσοστά ανεργίας εκτινάσσονται στο 30% και το επίδομα ανεργίας συρρικνώνεται στα 360 ευρώ, μετατρέπονται σε μέσο εκβιασμού για την περαιτέρω συρρίκνωση του μισθολογικού κόστους και για την εντατικοποίηση των ρυθμών εργασίας.

Μπροστά στον φόβο της απόλυσης χωρίς ασφάλεια δικαίου εν τη απουσία μάλιστα θεσμών και παροχών στοιχειώδους κοινωνικής προστασίας ο εργαζόμενος είναι υποχρεωμένος να «συναινεί» σε ευθεία μείωση των αποδοχών, στην ακραία ελαστικοποίηση των εργασιακών του σχέσεων, ακόμη και στην «οικειοθελή» παραίτηση από την προστασία που απορρέει από βασικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

Εύκολες και φτηνές απολύσεις, ιδίως για τους εργαζόμενους με μεγάλη προϋπηρεσία, συνεπάγονται ενίσχυση του μνημονιακού μηχανισμού αντικατάστασης και ανακύκλωσης των κανονικά ή τυπικά εργαζομένων από ευέλικτα απασχολούμενους με όρους εργασιακού μεσαίωνα. Σε αυτό συνέβαλε, ασφαλώς, και η ολοκληρωτική κατάργηση του συλλογικού εργατικού δικαίου (συλλογικές συμβάσεις εργασίας, ρόλος και αρμοδιότητες ΟΜΕΔ κλπ.) που στερεί από τον εργαζόμενο την προσδοκία ότι μπορεί να

αμείβεται με μισθούς ανώτερους των αποδοχών-φιλοδώρημα των 586 ή 511 ευρώ μεικτά, όπως κατόντησαν τα οικεία ελάχιστα όρια μετά την πρόσφατη ευθεία νομοθετική παρέμβαση στην Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και μέχρι την επικείμενη νέα μείωση τους μετά την 1^η Απριλίου 2013.

Ο ΣΥΡΙΖΑ–ΕΚΜ πιστός στην προεκλογική του δέσμευση για κατάργηση των αντεργατικών ρυθμίσεων που υιοθετούνται σε εφαρμογή του μνημονίου καταθέτει την παρούσα πρόταση νόμου με την οποία εισηγείται την κατάργηση των σχετικών διατάξεων απορρύθμισης του δικαίου της καταγγελίας της σχέσης εργασίας και των απολύσεων.

Επιπλέον, ακριβώς επειδή η αντισυνταγματική δυσμενής διακριτική μεταχείριση σε βάρος των εργατοτεχνιτών, σε σχέση με τα ισχύοντα στην περίπτωση των υπαλλήλων δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτή στην σημερινή συγκυρία της πρωτοφανούς ύφεσης και της μαζικής ανεργίας, με την παρούσα πρόταση νόμου προτείνεται η εξίσωση των όρων πρόσβασης στην προστασία από την απόλυση για όλους τους εργαζόμενους ανεξαρτήτως ειδικού καθεστώτος απασχόλησης ή άλλης ιδιότητας.

Τέλος, κρίνεται απαραίτητη η κατάργηση των διατάξεων που εξαπλασιάζουν την νόμιμη διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου από τους δύο στους δώδεκα μήνες, οι οποίες θεσπίσθηκαν με προφανή στόχο την καταστρατήγηση του δικαίου της καταγγελίας της σχέσης εργασίας μέσα από την θέσπιση της δυνατότητας υλοποίησης ενός γενικευμένου ιδιόμορφου μοντέλου συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου δωδεκάμηνης διάρκειας.

Με την συγκεκριμένη μνημονιακή διάταξη όλες οι συμβάσεις αορίστου χρόνου θεωρούνται αδιακρίτως από τον νόμο ως δοκιμαστικές περίοδοι για τους πρώτους δώδεκα μήνες ισχύος τους, έτσι ώστε κατά την λήξη της σχετικής περιόδου η σχέση εργασίας μπορεί να ολοκληρωθεί χωρίς την καταβολή καμίας απολύτως αποζημίωσης στον απολυμένο. Η θέσπιση της δυνατότητας ανακύκλωσης επισφαλώς εργαζομένων χωρίς κόστος, αντλώντας ευέλικτο εργατικό δυναμικό από την δεξαμενή των εκατομμυρίων ανέργων, συνιστά μια πρωτοφανή και αναίσχυντη επίθεση στους μισθωτούς που αντιμετωπίζουν – όσο ποτέ άλλοτε στην πρόσφατη ιστορία της χώρας – απειλητικό το φάσμα της μακροχρόνιας ανεργίας, της φτώχειας και της εξαθλίωσης.

Β. Σκοπός της παρούσας πρότασης νόμου

Η συγκεκριμένη πρόταση νόμου του ΣΥΡΙΖΑ ΕΚΜ εντάσσεται στην δέσμευση του κόμματος για κατ' αρχήν κατάργηση όλων των παράνομων αντεργατικών και αντι-ασφαλιστικών νόμων που υιοθετήθηκαν στην εποχή των μνημονίων, οι οποίοι έχουν μετατρέψει την αγορά εργασίας σε παράδεισο εργοδοτικής αυθαιρεσίας και τους χώρους εργασίας σε σύγχρονα κάτεργα.

Κρίνεται απαραίτητη η επαναφορά εκείνων των νομικών διασφαλίσεων που αφενός, θα αποζημιώνουν πραγματικά τον απολυμένο για την απώλεια της θέσης εργασίας του επιτρέποντάς του ταυτόχρονα να επιβιώσει σε ένα δυσμενές οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον και αφετέρου, θα λειτουργούν ως ενδεδειγμένα αντικίνητρα προκειμένου η εργοδοτική πλευρά να καταφεύγει σε αυτήν την λύση αποκλειστικά στις περιπτώσεις που κρίνεται αδύνατη η

εξακολούθηση της εργασιακής σχέσης για λόγους οικονομικούς ή σχετικούς με το πρόσωπο του εργαζόμενου.

Ειδικότερα, η κατάργηση των συγκεκριμένων διατάξεων των Νόμων 3863/2010 3899/2010 και 4093/2012 που αφορούν στην καταγγελία της σχέσης εργασίας κρίνεται απαραίτητη και συνάμα κατεπείγουσας σημασίας λόγω των ανεξέλεγκτων διαστάσεων που έχει λάβει η ανεργία, οι αδικαιολόγητες και εκδικητικές πολλές φορές απολύσεις εργαζομένων και η ευρεία διάδοση της αυθαίρετης επιβολής ευέλικτων εργασιακών σχέσεων εργασίας με αποκλειστικό σκοπό την μείωση του μισθολογικού κόστους και την αποφυγή εφαρμογής βασικών κανόνων της εργατικής νομοθεσίας.

Ωστόσο, η επάνοδος στα ισχύοντα στην εργατική νομοθεσία κατά την προ μνημονίων περίοδο σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί ικανοποιητική εξέλιξη για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ, ο οποίος με συνέπεια αντιμάχεται την βάρβαρη νεοφιλελεύθερη απορρύθμιση της αγοράς εργασίας των προηγούμενων δεκαετιών. Ένα δίκαιο σύστημα προστασίας των εργαζομένων από τις απολύσεις βασισμένο στην αρχή της με κάθε μέσο αποτροπής της απώλειας της θέσης απασχόλησης και της ενίσχυσης της κοινωνικής προστασίας της ανεργίας εξακολουθεί να αποτελεί έναν βασικό πολιτικό στόχο για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ.

Μάλιστα, εκτός από αυτό καθεαυτό το δίκαιο της απόλυσης και του υπολογισμού του ύψους της αποζημίωσης προκύπτουν σήμερα μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται κατ' άμεσο ή κατ' έμμεσο τρόπο με την καταγγελία της σύμβασης εργασίας και αφορούν ενδεικτικά:

- α) στην ικανοποίηση και στην διασφάλιση των εργατικών αξιώσεων των απολυμένων σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης,
- β) στην καταχρηστικότητα της άσκησης του δικαιώματος της απόλυσης για οικονομικούς λόγους για επιχειρήσεις που εμφανίζουν κέρδη, είτε αυτά είναι λογιστικά καταγεγραμμένα, είτε όχι,
- γ) στην υποκατάσταση και αυτής ακόμη της ίδιας της απόλυσης από άλλες επαχθείς ευέλικτες μορφές απασχόλησης, όπως ιδίως από την εκ περιτροπής εργασία μιας ή δύο ημερών την εβδομάδα που συνεπάγεται συχνά αμοιβές μικρότερες ακόμη και του προβλεπόμενου επιδόματος ανεργίας,
- δ) στη δόλια μη καταβολή δεδουλευμένων για πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα για επιχειρήσεις που δεν προσδοκούν σε αναστροφή ή βελτίωση του κύκλου εργασιών τους κοκ.

Για όλους αυτούς τους λόγους ο ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ, στα πλαίσια διεκδίκησης ενός νέου ανθρώπινου μοντέλου εργασιακών σχέσεων, θα συνεχίσει τη νομοθετική παρέμβασή του με νέες ολοκληρωμένες προτάσεις νόμου σε διπλή κατεύθυνση και με στόχο: αφενός, την κατάργηση όλων των αντεργατικών και αντισυνταγματικών ρυθμίσεων στα πλαίσια εφαρμογής των μνημονίων και των αντισυνταγματικών νομοθετημάτων που τα στοιχειοθετούν και αφετέρου, την διαμόρφωση ενός νέου υποδείγματος πλήρους, σταθερής και αξιοπρεπούς απασχόλησης, στην βάση κοινών αξόνων και προγραμματικών συγκλίσεων με τον κόσμο της μισθωτής εργασίας και τις οργανώσεις εκπροσώπησης του, μέσα από διαδικασίες αυθεντικού, δημοκρατικού και ανόθευτου διαλόγου με όλες τις κοινωνικές και παραγωγικές δυνάμεις του τόπου.

Επί των άρθρων

Με το άρθρο 1 καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 74 του Νόμου 3863/2010 καθώς και της υποπαραγράφου ΙΑ.12 του Κεφαλαίου Ι του Νόμου 4093/2012, οι οποίες αφορούν, τόσο στην μείωση του χρόνου προειδοποίησης και του ύψους της αποζημίωσης απόλυσης, όσο και στην αύξηση των ορίων για τις ομαδικές απολύσεις εργαζομένων.

Με το άρθρο 2 εξισώνεται το καθεστώς υπολογισμού του ύψους της αποζημίωσης των υπαλλήλων και των εργατοτεχνιτών.

Με το άρθρο 3 καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 5α και 5β του Νόμου 3899/2010 και η ανώτατη νόμιμη διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου επανακαθορίζεται στους δύο μήνες.

Με το άρθρο 4 ορίζεται ότι η ισχύς του παρόντος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, εκτός αν αλλιώς ορίζεται σε επιμέρους διατάξεις του.
